

Dlouhověký plch: Vymění spánek za mláďata

Čím je plch velký starší, tím později jde spát a dříve se probouzí. Nespavostí ale netrpí.

Plch velký ve skutečnosti není o moc větší než zlatý křeček prodloužený o huňatý "veverčí" ocásek. Své pojmenování si vysloužil proto, že je největší z našich čtyř druhů plchů. Malí hlodavci nejsou moc dlouhověcí, většinou se dožívají dvou až tří let. Plch je mezi nimi výjimkou, v plné síle se dožívá až 13 let!

Příčinu dlouhověkosti plcha vědci znají – pomáhá mu k tomu dlouhý zimní spánek. Plch každoročně prospí nejméně půl roku, v extrémních případech až 11 měsíců. Jedná se přitom o pravý zimní spánek, u kterého metabolismus klesne téměř na nulu. Zimující plch je proto ztuhlý a studený. Nadechne se jen jednou za několik minut a podobně se zpomalí i jeho srdeční tep.

K zimnímu spánku mají plchové dobré důvody. Ačkoli se přes léto vykrmí a obalí pořádnou vrstvou tuku, celou zimu by z něj nevyžili (a zásoby jako veverka si dělat neumí). Současně se svým spánkem chrání před predátory. V zimní přírodě by museli strávit mnohem víc času sháněním potravy a přitom by byli v bezlistém lese daleko nápadnější. Snadno by se tak stali kořistí lišek, kun, sov a dravých ptáků.

Vědci se domnívali, že délku zimního spánku plchů ovlivňují vnější podmínky: nástup a konec zimy a dostupnost potravy. Ale nedávno zveřejnil tým vědců z vídeňské Univerzity veterinární medicíny výsledky desetiletého studia života plchů. Ukázalo se, že se délka jejich zimního spánku mění v závislosti na věku. Čím je plch starší, tím kratší dobu spí.

Starší plchové upadají na podzim do zimního spánku později, na jaře se naopak dříve probouzejí. Zkracují si tak život a riskují, že budou hladovět nebo je dostane nějaký predátor. Za to ale získají víc času a energie nutné pro rozmnožování. A protože si stačili zabrat nejvýhodnější teritoria s nejlepší nabídkou potravy, úspěšněji odchovávají svá mláďata.

Pro tuto životní strategii mají plchové zvláštní genetický předpoklad. U většiny zvířat s přibývajícím věkem jejich plodnost klesá, až zcela zanikne. U plchů je to přesně naopak: Čím starší samice, tím víc mláďat porodí v jednom vrhu. Také samci jsou až do smrti stejně plodní, jako byli zamlada. A tak se i oni snaží tuto výhodu nezaspat.

Zvýšení šance na rozmnožení i za cenu rizik, která sebou přináší zkrácení zimního spánku, má u starších zvířat svou logiku. Čím je jedinec starší, tím menší má jistotu, že bude žít a rozmnožovat se ještě v následujícím roce. Naproti tomu mladí plchové před sebou mají ještě řadu let, kdy se budou rozmnožovat. A tak si klidně mohou přispat.

<https://www.abicko.cz/clanek/precti-si-priroda/24620/dlouhoveky-plch-vymeni-spanek-za-mladata.html>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Odpověz na otázky:

1) Proč by plchové v zimě jen těžko přežili?

2) Co je to PRAVÝ zimní spánek?

3) Proč spí starší plchové kratší dobu?

4) Najdi, co v textu znamenají tato čísla:

11, 2, 13, 10